PANYAPAT
ปัญญาพัฒน์

JSDP
Journal of Spatial Development and Policy
https://so16.tci-thaijo.org/index.php/JSDP/index

Research Article

The Influence of Perceived Digital Financial Literacy on Cryptocurrency Investment Behavior of Investors in the Bangkok Metropolitan Region

Napisa Wisuttipun[1*] and Chanakiat Samarnbutra[1]

[1] *College of Business Administration, Rangsit University, Thailand*

[*] *Corresponding author. E-mail: w.napisa@gmail.com*

ABSTRACT

This research article aimed to develop and examine the goodness of fit of the causal relationship model. In addition, examine the direct effects, the indirect effect mediated by cognitive bias, and the moderating effect of investing experience on cryptocurrency investment behavior among investors in the Bangkok Metropolitan Region. This study was quantitative research. The sample consisted of 421 investors who had experience investing in cryptocurrency and resided in the Bangkok Metropolitan Region, selected by convenience sampling. Data were collected using an online questionnaire, and the statistics used for data analysis were descriptive statistics including frequency and percentage, confirmatory factor analysis, and structural equation modeling. The results showed that the causal relationship model of cryptocurrency investment behavior developed in this study demonstrated a good fit with the empirical data across all fit indices, and all latent variables showed acceptable reliability, convergent validity, and discriminant validity. Hypotheses 1, 3, 4, and 5 were statistically supported at the .01 level, whereas Hypothesis 2 was not supported. Perceived digital financial literacy had a significant positive direct effect on cryptocurrency investment behavior and, contrary to the hypothesized direction, a significant positive direct effect on cognitive bias. Cognitive bias had a significant positive direct effect on cryptocurrency investment behavior and showed complementary partial mediation between perceived digital financial literacy and cryptocurrency investment behavior. Finally, investing experience significantly moderated the relationship between cognitive bias and cryptocurrency investment behavior; the positive effect of cognitive bias was stronger among more experienced investors.

Keywords: Perceived Digital Financial Literacy, Cognitive Bias, Investing Experience, Cryptocurrency Investment Behavior

Received: 3 June 2026;
Revised: 5 October 2026;
Accepted: 22 October 2026

© 2026 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy
ISSN: 2985-220X (Online)

อิทธิพลของการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี ของนักลงทุนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

นภิศา วิสุทธิพันธุ์[1*] และ ชนะเกียรติ สมานบุตร[1]

[1] *วิทยาลัยบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต ประเทศไทย*

* *Corresponding author. E-mail: w.napisa@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ นอกจากนี้ยังศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติทางปัญญาในฐานะตัวแปรส่งผ่าน และอิทธิพลกำกับของประสบการณ์การลงทุน ที่มีต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักลงทุนที่เคยลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีและพำนักอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 421 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงบรรยาย ค่าความถี่และร้อยละ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า 1) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับดีทุกค่าดัชนี โดยตัวแปรแฝงทุกตัวมีความเชื่อมั่น ความต รงเชิงสอดคล้อง และความตรงเชิงจำแนกอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ 2) สมมติฐานที่ 1, 3, 4 และ 5 ได้รับการสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสมมติฐานที่ 2 ไม่ได้รับการสนับสนุน โดยการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี และมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่ออคติทางปัญญา ซึ่งตรงข้ามกับทิศทางที่ตั้งสมมติฐานไว้ อคติทางปัญญามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี และทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วนแบบเสริมกันระหว่างการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลกับพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี และประสบการณ์การลงทุนมีบทบาทกำกับความสัมพันธ์ระหว่างอคติทางปัญญากับพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ อิทธิพลเชิงบวกของอคติทางปัญญาต่อพฤติกรรมการลงทุนแรงขึ้นในกลุ่มนักลงทุนที่มีประสบการณ์สูงกว่า

คำสำคัญ: การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล, อคติทางปัญญา, ประสบการณ์การลงทุน, พฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี

© 2026 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่เทคโนโลยีทางการเงินได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตและการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของประชาชนอย่างกว้างขวาง คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) ได้กลายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทหนึ่งที่ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายทั้งในระดับโลกและระดับประเทศ โดยมีมูลค่าตลาดรวมทั่วโลกสูงถึง 2.4 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ ไตรมาส 1 ปี พ.ศ. 2569 สะท้อนให้เห็นถึงกระแสการเติบโตของตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลที่มิอาจมองข้ามได้ ประเทศไทยเองก็มิได้อยู่นอกเหนือกระแสดังกล่าว โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้ออกพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 เพื่อกำกับดูแลและสร้างกรอบกฎหมายรองรับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศ แสดงให้เห็นถึงการยอมรับในเชิงนโยบายของภาครัฐต่อสินทรัพย์ประเภทนี้อย่างเป็นทางการ (Coingecko, 2026)

แนวคิดด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ถือเป็นรากฐานสำคัญที่นักวิชาการและองค์กรระหว่างประเทศให้ความสำคัญมาอย่างต่อเนื่อง โดย OECD ได้นิยามว่าเป็นการผสมผสานระหว่างความตระหนักรู้ ความรู้

ความเข้าใจ ทักษะ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ (OECD, 2026) ในบริบทของเศรษฐกิจดิจิทัล แนวคิดดังกล่าวได้พัฒนาต่อยอดสู่ “ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล” (Digital Financial Literacy) ซึ่งครอบคลุมความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินดิจิทัล เทคโนโลยีบล็อกเชน ความปลอดภัยทางไซเบอร์ และความสามารถในการประเมินความเสี่ยงของสินทรัพย์ดิจิทัล ขณะเดียวกัน ทฤษฎีการเงินเชิงพฤติกรรม (Behavioral Finance Theory) โดย Yadav (2024) ยังแสดงให้เห็นว่าการตัดสินใจทางการเงินของมนุษย์ถูกกำหนดโดยอคติทางปัญญา (Cognitive Bias) และปัจจัยทางจิตวิทยาในระดับที่มีนัยสำคัญ

แม้ตลาดคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยจะมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยปรากฏว่ามีจำนวนบัญชีนักลงทุนในตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลที่ฝากไว้ที่ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Exchange) สูงถึง 3.09 ล้านบัญชี ณ สิ้นปี พ.ศ. 2568 และมีมูลค่าการซื้อขายทั้งปีอยู่ที่ 79,563 ล้านบาท (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2569) แต่พบว่านักลงทุนจำนวนมากโดยเฉพาะในกลุ่มนักลงทุนรายย่อยยังขาดความเข้าใจที่ถ่องแท้เกี่ยวกับกลไกของสินทรัพย์ดิจิทัลส่งผลให้การตัดสินใจลงทุนมักถูกขับเคลื่อนด้วยอคติทางปัญญาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งความมั่นใจเกินจริง (Overconfidence Bias) ที่ทำให้นักลงทุนประเมินความสามารถของตนสูงเกินความเป็นจริง อคติจากความพร้อมของข้อมูล (Availability Bias) ที่ทำให้การตัดสินใจถูกชี้นำโดยเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นหรือข้อมูลที่หาได้ง่ายเท่านั้น และความกลัวการพลาดโอกาส (Fear of Missing Out: FOMO Bias) ที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมการลงทุนตามกระแสโดยปราศจากการวิเคราะห์ที่รอบคอบ ปรากฏการณ์เหล่านี้ส่งผลให้นักลงทุนรายย่อยจำนวนมากประสบกับความสูญเสียทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ

เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลถือเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและดิจิทัลของประเทศ ซึ่งมีความหนาแน่นของนักลงทุนในตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลสูงที่สุด (บริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุน ไทยพาณิชย์ จำกัด, 2568) ประชากรในพื้นที่ดังกล่าวมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและแพลตฟอร์มการลงทุนดิจิทัลในระดับสูง อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลจากสื่อสังคมออนไลน์และข้อมูลข่าวสารทางการเงินที่ไหลเวียนอย่างรวดเร็ว จึงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการตัดสินใจลงทุนภายใต้อิทธิพลของอคติทางปัญญา ในเชิงการพัฒนาพื้นที่ ความหนาแน่นของกิจกรรมการลงทุนดิจิทัลที่กระจุกตัวอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ (Spatial Disparity) ในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินดิจิทัลระหว่างเขตเมืองและภูมิภาคอื่นของประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่และนโยบายสาธารณะ การทำความเข้าใจพฤติกรรมการลงทุนของประชากรในพื้นที่ศูนย์กลางเศรษฐกิจดิจิทัลเช่นนี้จึงเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการออกแบบนโยบายส่งเสริมความรู้ทางการเงินดิจิทัลที่คำนึงถึงบริบทเชิงพื้นที่ ก่อนขยายผลไปสู่การพัฒนานโยบายระดับภูมิภาคอื่นต่อไป อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่ายังมีช่องว่างทางวิชาการที่สำคัญกล่าวคือ งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีมักมุ่งเน้นศึกษาผลกระทบทางตรง (ศุขจิภา ศรีภิรมย์ และคณะ, 2568; ศิริลักษณ์ ทัดเทียม และนนทร์ วรพาณิชช์, 2565) โดยยังไม่พบการศึกษาบทบาทของอคติทางปัญญาในฐานะตัวแปรส่งผ่าน (Mediating Variable) ซึ่งอาจเป็นกลไกสำคัญที่อธิบายว่าความรู้ทางการเงินดิจิทัลส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนได้อย่างไร และยังขาดการนำประสบการณ์การลงทุน (Investing Experience) มาพิจารณาในฐานะตัวแปรกำกับ (Moderating Variable) ทั้งที่ระดับประสบการณ์อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อิทธิพลของอคติทางปัญญาต่อพฤติกรรมการลงทุนแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มนักลงทุน งานวิจัยในบริบทของประเทศไทยที่บูรณาการตัวแปรเหล่านี้ไว้ในกรอบแนวคิดเดียวกันจึงยังมีอยู่อย่างจำกัด

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของ การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลที่มีต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยที่ได้คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางส่งเสริมความรู้ทางการเงินดิจิทัลให้แก่นักลงทุนรายย่อย ตลอดจนเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานกำกับดูแล เช่น ก.ล.ต. และสถาบันการศึกษา ในการออกแบบนโยบายและหลักสูตรที่ส่งเสริมการลงทุนอย่างมีวินัยและเข้าใจความเสี่ยงอย่างแท้จริงในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงของการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลและอคติทางปัญญา อิทธิพลทางอ้อมของการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลผ่านอคติทางปัญญาในฐานะตัวแปรส่งผ่าน และอิทธิพลกำกับของประสบการณ์การลงทุน ที่มีต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการทบทวนวรรณกรรมดังนี้

1. แนวคิดความรู้ด้านการเงินดิจิทัล (Digital Financial Literacy) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Koskelainen et al. (2023) มาใช้เป็นกรอบหลักในการนิยามและวัดตัวแปร โดยได้ขยายความจากแนวคิดความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ดั้งเดิมของ Lusardi & Mitchell (2014) ซึ่งนิยามว่าเป็นความสามารถในการประมวลผลข้อมูลทางเศรษฐกิจและตัดสินใจวางแผนทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ครอบคลุมมิติของยุคดิจิทัลมากขึ้น กล่าวคือ ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลประกอบด้วยความตระหนักรู้ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการใช้เครื่องมือทางการเงินดิจิทัล ความเข้าใจกลไกของเทคโนโลยีบล็อกเชน การตระหนักถึงความเสี่ยงด้านไซเบอร์ และความสามารถในการประเมินความเสี่ยงของสินทรัพย์ดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ OECD (2026) ที่นิยามความรู้ทางการเงินดิจิทัลว่าเป็นองค์ประกอบร่วมของความตระหนักรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการตัดสินใจทางการเงินในบริบทที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญ ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้นักลงทุนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลได้อย่างมีเหตุผลมากขึ้น ทั้งนี้ ในการศึกษาครั้งนี้วัดตัวแปรดังกล่าวด้วยการประเมินตนเองของผู้ตอบ จึงเรียกตัวแปรนี้ว่า “การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล” (Perceived Digital Financial Literacy) ตลอดทั้งบทความ

2. แนวคิดอคติทางปัญญา (Cognitive Bias) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Lipshits et al. (2025) มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบคู่ (Dual Process Theory) แบ่งกระบวนการคิดของมนุษย์ออกเป็น 2 ระบบ คือ ระบบที่ 1 (System 1) ซึ่งเป็นการคิดที่รวดเร็ว อัตโนมัติ และขับเคลื่อนด้วยอารมณ์และสัญชาตญาณ อันเป็นบ่อเกิดของอคติทางปัญญาต่าง ๆ และระบบที่ 2 (System 2) ซึ่งเป็นการคิดเชิงวิเคราะห์ที่ใช้เหตุผลและใคร่ครวญอย่างรอบคอบ แนวคิดดังกล่าวมีรากฐานมาจากทฤษฎีความคาดหวัง (Prospect Theory) ของ Yadav (2024) และแนวคิด Heuristics and Biases ที่ Ahmad et al. (2025) นำมาประยุกต์ใช้อธิบายว่ามนุษย์มักใช้กฎเกณฑ์อย่างง่าย (Heuristics) ในการตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน ส่งผลให้เกิดความเบี่ยงเบนจากการตัดสินใจที่มีเหตุผลอย่างสมบูรณ์ ในบริบทของการลงทุน อคติทางปัญญาที่พบบ่อย ได้แก่ ความมั่นใจเกินจริง (Overconfidence Bias) อคติจากความพร้อมของข้อมูล (Availability Bias) และความกลัวการพลาดโอกาส (FOMO Bias) ซึ่งล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนที่ขับเคลื่อนด้วยอารมณ์มากกว่าการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

3. แนวคิดประสบการณ์การลงทุน (Investing Experience) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Ruiz-Dotras & Llados-Masllorens (2026) มาใช้เป็นกรอบในการนิยามตัวแปร ซึ่งอธิบายว่าประสบการณ์การลงทุนเป็นผลสะสมจากกระบวนการลงทุนที่บุคคลได้เผชิญมาในอดีต ทั้งในด้านระยะเวลาการลงทุน ความถี่ในการทำธุรกรรม และการเผชิญกับความผันผวนของตลาด ซึ่งหล่อหลอมให้เกิดทักษะและวิจารณญาณในการตัดสินใจที่แตกต่างจากนักลงทุนที่ขาดประสบการณ์ จึงอาจกล่าวได้ว่าประสบการณ์การลงทุนมีบทบาทเป็นตัวแปรที่ช่วยเสริมหรือลดทอนอิทธิพลของปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีต่อพฤติกรรมการลงทุน

4. ทฤษฎีการเงินเชิงพฤติกรรม (Behavioral Finance Theory) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Katenova et al. (2025) มาใช้เป็นกรอบทฤษฎีหลักในการอธิบายความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรทั้งหมด ซึ่งยืนยันผ่านการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบว่าการตัดสินใจทางการเงินของมนุษย์มิได้เป็นไปตามสมมติฐานของนักลงทุนที่มีเหตุผลสมบูรณ์ (Rational Investor) ตามทฤษฎีการเงินดั้งเดิม หากแต่ถูกกำหนดโดยปัจจัยทางจิตวิทยา อารมณ์ และอคติทางปัญญาร่วมด้วย

สอดคล้องกับ Bosch-Rosa & Corgnet (2022) ที่อธิบายแนวคิดการเงินเชิงรู้คิด (Cognitive Finance) ว่ากระบวนการคิดและข้อจำกัดทางปัญญาของมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมการลงทุนในตลาดที่มีความไม่แน่นอนสูง เช่น ตลาดคริปโทเคอร์เรนซี ทั้งนี้ Addo et al. (2025) ยังพบว่าความรู้ทางการเงินเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดทอนผลกระทบของอคติทางปัญญาและนำไปสู่การตัดสินใจลงทุนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสามารถอธิบายกลไกการส่งผ่าน (Mediation) โดยความรู้ทางการเงินดิจิทัลไม่ได้ส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนโดยตรงเพียงทางเดียว แต่ยังทำงานผ่านกระบวนการลดระดับอคติทางปัญญาของนักลงทุนอีกด้วย

5. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่สนับสนุนความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรในแต่ละเส้นของกรอบแนวคิด ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลกับพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี Lusardi and Mitchell (2014) พบว่าความรู้ทางการเงินเป็นตัวกำหนดสำคัญของพฤติกรรมการออมและการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Chen & Volpe (1998) ที่พบว่าบุคคลที่มีความรู้ทางการเงินสูงกว่ามีแนวโน้มตัดสินใจทางการเงินอย่างเป็นระบบมากกว่า และ Hadiwidjaja et al. (2026) พบว่าความรู้เท่าทันทางการเงินดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุน วรรณกรรมดังกล่าวจึงเป็นฐานในการพัฒนาสมมติฐาน ดังนี้ สมมติฐานที่ 1: การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลกับอคติทางปัญญา Maheshwari & Samantaray (2026) พบว่าความรู้ด้านการเงินมีบทบาทสำคัญในการลดผลกระทบของอคติทางพฤติกรรมในการตัดสินใจลงทุน วรรณกรรมดังกล่าวจึงเป็นฐานในการพัฒนาสมมติฐาน ดังนี้ สมมติฐานที่ 2: การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่ออคติทางปัญญา

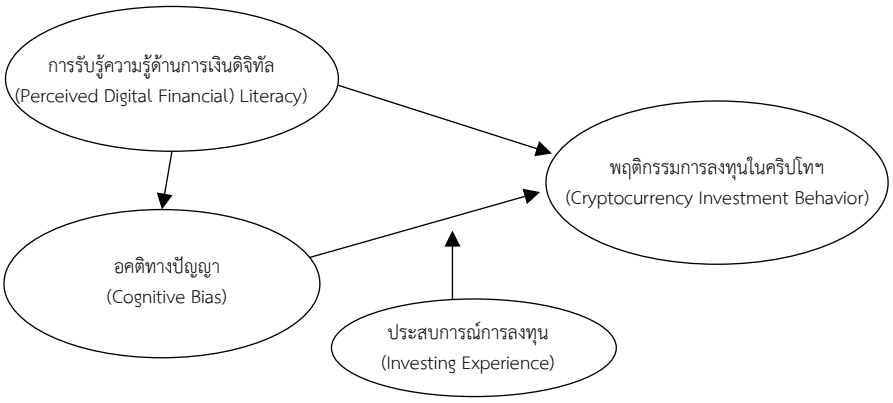
ความสัมพันธ์ระหว่างอคติทางปัญญากับพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี Bosch-Rosa & Corgnet (2022) อธิบายผ่านแนวคิดการเงินเชิงรู้คิด (Cognitive Finance) ว่ากระบวนการคิดและข้อจำกัดทางปัญญาของมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมการลงทุนในตลาดที่มีความไม่แน่นอนสูง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Babu et al. (2025) ที่พบว่าอคติทางปัญญาหลายรูปแบบมีอิทธิพลเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการตัดสินใจลงทุน วรรณกรรมดังกล่าวจึงเป็นฐานในการพัฒนาสมมติฐาน ดังนี้ สมมติฐานที่ 3: อคติทางปัญญามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี

บทบาทของอคติทางปัญญาในฐานะตัวแปรส่งผ่าน Baron & Kenny (1986) เสนอกรอบการวิเคราะห์ตัวแปรส่งผ่าน ซึ่ง Nofsinger (2017) นำมาอธิบายว่าความรู้ทางการเงินเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดทอนผลกระทบของอคติทางปัญญาและนำไปสู่การตัดสินใจลงทุนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ Aftab et al. (2025) ที่พบว่าอคติทางปัญญาทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านที่มีนัยสำคัญระหว่างความรู้และทักษะทางการเงินกับพฤติกรรมการลงทุน วรรณกรรมดังกล่าวจึงเป็นฐานในการพัฒนาสมมติฐาน ดังนี้ สมมติฐานที่ 4: อคติทางปัญญาเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลกับพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี

บทบาทของประสบการณ์การลงทุนในฐานะตัวแปรกำกับ Kolb (1984) เสนอแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ว่าประสบการณ์เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะการตัดสินใจผ่านวงจรการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Babu et al. (2025) พบว่าประสบการณ์การลงทุนมีบทบาทเป็นตัวแปรกำกับที่มีนัยสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างอคติทางพฤติกรรมกับการตัดสินใจลงทุน วรรณกรรมดังกล่าวจึงเป็นฐานในการพัฒนาสมมติฐาน ดังนี้ สมมติฐานที่ 5: ประสบการณ์การลงทุนมีบทบาทกำกับความสัมพันธ์ระหว่างอคติทางปัญญากับพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล (Perceived Digital Financial Literacy) พัฒนามาจาก Koskelainen et al. (2023) แนวคิดอคติทางปัญญา (Cognitive Bias) พัฒนามาจาก Lipshits et al. (2025) แนวคิดประสบการณ์การลงทุน (Investing Experience) พัฒนามาจาก Ruiz-Dotras & Llados-Masllorens (2026) และทฤษฎีการเงินเชิงพฤติกรรม (Behavioral Finance Theory) พัฒนามาจาก Katenova et al.

(2025) เพื่ออธิบายพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency Investment Behavior) โดยนำมาบูรณาการเพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยที่เหมาะสมกับการอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ดังรายละเอียดในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักลงทุนที่เคยลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีและมีภูมิลำเนาหรือพำนักอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งครอบคลุมกรุงเทพมหานครและ 5 จังหวัดปริมณฑล ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม โดยประชากรกลุ่มนี้ไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่ชัดได้ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดจัดเก็บข้อมูล จำนวนนักลงทุนคริปโทเคอร์เรนซีแยกตามพื้นที่ที่อยู่อาศัยโดยตรง อย่างไรก็ตามจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2569) พบว่ามีจำนวนบัญชีนักลงทุนในตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลทั่วประเทศสูงถึง 3.09 ล้านบัญชี ซึ่งเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของนักลงทุนกลุ่มนี้สูงที่สุด (บริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุน ไทยพาณิชย์ จำกัด, 2568)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักลงทุนที่เคยลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 421 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก ซึ่งเป็นการเลือกตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง Kline (2011) เสนอว่าตัวแปรสังเกตได้ 1 ตัวแปร ควรมีจำนวนตัวอย่างอย่างน้อย 20 เท่า หรือพิจารณาจากค่าสถิติ Hoelter ที่ต้องมีค่ามากกว่า 200 (Hoelter, 1983) โดยงานวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 15 ตัวแปร ดังนั้นจึงใช้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 300 คน ทั้งนี้ เพื่อยืนยันความเพียงพอของขนาดกลุ่มตัวอย่างให้รัดกุมยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้เสริมการวิเคราะห์กำลังการทดสอบทางสถิติแบบภายหลัง (Post-hoc) ตามแนวทางของ MacCallum, Browne, & Sugawara (1996) สำหรับการทดสอบสมมติฐานความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (Close-fit Hypothesis: RMSEA ≤ .05) โดยกำหนดค่า RMSEA ภายใต้สมมติฐานหลัก (Null RMSEA) เท่ากับ .05 ค่า RMSEA ภายใต้สมมติฐานทางเลือก (Alternative RMSEA) เท่ากับ .08 ระดับนัยสำคัญ .05 และองศาอิสระ (Degrees of Freedom: df) ของโมเดลเท่ากับ 87 (ค่าความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้ 15 ตัว จำนวน 120 ค่า หักพารามิเตอร์อิสระ 33 ค่า) คำนวณจากการแจกแจงไคสแควร์แบบไม่ศูนย์กลาง (Noncentral Chi-square Distribution) ตามสูตรของ MacCallum et al. (1996) ด้วยภาษา Python (ไลบรารี SciPy) ผลการวิเคราะห์พบว่าขนาดกลุ่มตัวอย่าง 421 คน ให้ค่ากำลังการทดสอบ (Statistical Power) มากกว่า .99 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ .80 ที่ยอมรับได้โดยทั่วไป (Cohen, 1988) แสดงว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีความเพียงพอเมื่อพิจารณาร่วมกับความซับซ้อนของโมเดลที่มีตัวแปรแฝง 3 ตัว และตัวแปรสังเกตได้ 15 ตัว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 คำถามคัดกรองเบื้องต้น 2 ข้อ (เคยลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี และพำนักในกรุงเทพมหานครหรือ 5 จังหวัดปริมณฑล) ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไป 5 ข้อ ตอนที่ 3 ประสบการณ์การลงทุน 5 ข้อ โดยใช้ข้อ “ระยะเวลาการลงทุน” (ปี) เป็นตัวชี้วัดตัวแปรกำกับ (INE) ในการทดสอบสมมติฐานที่ 5 แปลงเป็นคะแนนมาตรฐานก่อนคำนวณตัวแปรปฏิสัมพันธ์ (Chalissery et al., 2023) และตอนที่ 4 ข้อคำถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, 1967) แบ่งเป็น 3 ด้าน (DFL, COB, CIB) รวม 15 ข้อ ทั้งนี้ ข้อคำถามของ DFL วัดความเชื่อของผู้ตอบว่าตน “เข้าใจ” หรือ “สามารถ” ซึ่งเป็นการประเมินตนเอง มิใช่แบบทดสอบความรู้ที่มีคำตอบถูกผิด การศึกษานี้จึงเรียกตัวแปรนี้ว่า “การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล” (Perceived Digital Financial Literacy) ส่วน CIB นิยามเชิงปฏิบัติการว่าเป็นระดับของพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีอย่างต่อเนื่องและมีแบบแผนตามการรายงานตนเอง ได้แก่ การลงทุนสม่ำเสมอ การจัดสรรเงินตามความสามารถรับความเสี่ยง การวิเคราะห์ข้อมูลก่อนลงทุน การกระจายความเสี่ยง และการวางแผนระยะยาว คะแนน CIB ที่สูงจึงหมายถึงการรายงานพฤติกรรมดังกล่าวในระดับสูง มิใช่พฤติกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยอารมณ์หรืออคติ ข้อคำถามทุกข้อของ DFL, COB และ CIB เป็นข้อความในทิศทางเดียวกับตัวแปร ไม่มีข้อคำถามที่ต้องกลับคะแนน และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสนับสนุนความเป็นโครงสร้างมิติเดียวของแต่ละตัวแปร (Factor Loading > 0.70, CR และ AVE ผ่านเกณฑ์) ก่อนเก็บข้อมูลจริง ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (IOC = 0.80-1.00) ปรับถ้อยคำ 3 ข้อ แล้วทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างจริง 30 คน ผลความเชื่อมั่นรายด้านจากข้อมูลจริง (n = 421): DFL = .82, COB = .80, CIB = .85 (รวม .84) ผ่านเกณฑ์ 0.70 (Hair et al., 2010)

3. สมมติฐานการวิจัย

จากการพัฒนาสมมติฐานตามการทบทวนวรรณกรรมในหัวข้อกรอบแนวคิดในการวิจัย ข้อ 5 สามารถสรุปสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่ออคติทางปัญญา

สมมติฐานที่ 3 อคติทางปัญญามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี

สมมติฐานที่ 4 อคติทางปัญญาเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลกับพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี

สมมติฐานที่ 5 ประสบการณ์การลงทุนมีบทบาทกำกับความสัมพันธ์ระหว่างอคติทางปัญญากับพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ จากนักลงทุนที่เคยลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีและพำนักอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือปริมณฑล โดยคัดออกผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าวหรือตอบไม่ครบถ้วน เผยแพร่ลิงก์ผ่านกลุ่มเฟซบุ๊กและ Line OpenChat ด้านการลงทุนคริปโทเคอร์เรนซี เช่น Bitcoin Thai Community ในช่วงมีนาคม-เมษายน 2569 รวม 2 เดือน หน้าแรกของแบบสอบถามชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความยินยอมก่อนตอบ แบบสอบถามไม่เก็บชื่อ อีเมล หรือข้อมูลที่ระบุตัวตนได้ไว้ในชุดคำตอบ ส่วนการป้องกันการตอบซ้ำ ระบบจำกัดการส่ง 1 ครั้งต่อบัญชีผู้ใช้ และผู้วิจัยใช้หมายเลข IP เพื่อตรวจหาการตอบซ้ำเท่านั้น โดยอาศัยฐานความยินยอมของผู้ตอบตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ข้อมูล IP จัดเก็บแยกจากชุดคำตอบในไฟล์ที่เข้ารหัสด้วยรหัสผ่าน ผู้วิจัยเพียงผู้เดียวมีสิทธิ์เข้าถึงและลบทิ้งทันทีเมื่อตรวจสอบข้อมูลเสร็จสิ้นก่อนนำเข้าสู่การวิเคราะห์ ได้รับแบบสอบถามทั้งสิ้น 468 ชุด คัดออก 47 ชุด (ไม่ผ่านเกณฑ์คัดกรอง 31 ชุด ตอบไม่สมบูรณ์ 16 ชุด) คงเหลือ 421 ชุด คิดเป็นอัตราข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ได้ (Usable Data Rate) ร้อยละ 89.96 ของแบบสอบถามที่ได้รับ ทั้งนี้ ไม่สามารถคำนวณอัตราการตอบกลับ (Response Rate) ได้ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนผู้ที่เห็นหรือได้รับลิงก์ทั้งหมด สำหรับแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์ 16 ชุด หมายถึงผู้ที่ออกจาก

แบบสอบถามก่อนกดส่ง ซึ่งระบบบันทึกไว้เป็นการตอบบางส่วน (Partial Response) เนื่องจาก Force Response บังคับให้ตอบครบก่อนส่งเท่านั้น แต่ไม่สามารถป้องกันการออกจากแบบสอบถามกลางคันได้ แบบสอบถามที่ใช้วิเคราะห์ทั้ง 421 ชุดจึงเป็นชุดที่กดส่งและตอบครบทุกข้อ ทั้งนี้ เนื่องจากเผยแพร่ผ่านชุมชนออนไลน์เฉพาะกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างจึงอาจเอนเอียงไปทางนักลงทุนที่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีดิจิทัลสูงกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งเป็นข้อจำกัดด้านความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่ควรพิจารณาประกอบการตีความผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดดำเนินการด้วยโปรแกรม SPSS version 28 และ AMOS version 28 โดยประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี Maximum Likelihood (ML) ทั้งนี้ แบบสอบถามออนไลน์กำหนดให้ตอบครบทุกข้อก่อนส่ง (Force Response) จึงไม่มีข้อมูลสูญหาย (Missing Data) ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการลงทุนของกลุ่มตัวอย่าง และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง เพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ Chi-square/df < 5.00; CFI > 0.90; RMR < 0.08; GFI > 0.90; AGFI > 0.85; IFI > 0.90; TLI > 0.90; RMSEA < 0.08; SRMR < 0.08 และ Hoelter > 200 (Bentler, 2005)

ก่อนการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Statistical Assumptions) ของข้อมูล ดังนี้ 1) การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ โดยพิจารณาค่าความเบ้ และค่าความโด่งของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 15 ตัว พบว่ามีค่าอยู่ในช่วง -0.42 ถึง 0.35 และ -0.58 ถึง 0.71 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Kline, 2011) 2) การตรวจสอบความแปรปรวนสม่ำเสมอ ด้วยการพิจารณากราฟกระจายระหว่างค่าคาดการณ์กับค่าคลาดเคลื่อน พบว่าการกระจายของข้อมูลมีลักษณะสม่ำเสมอไม่เป็นรูปกรวย แสดงว่าข้อมูลมีคุณสมบัติ Homoscedasticity ตามข้อตกลงเบื้องต้น 3) การตรวจสอบค่าผิดปกติแบบพหุตัวแปร ด้วยค่า Mahalanobis Distance (D^2) ที่ระดับนัยสำคัญ $p < .001$ ($df = 15$, ค่าวิกฤต = 37.70) พบว่าไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีค่า D^2 เกินเกณฑ์ดังกล่าว จึงไม่มีการตัดข้อมูลกลุ่มตัวอย่างออกจากการวิเคราะห์ และ 4) การตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ ด้วยค่า VIF และค่า Tolerance พบว่าตัวแปรทำนายทุกตัวมีค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.14-2.38 และค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.42-0.88 แสดงว่าไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุระหว่างตัวแปรทำนาย (Hair et al., 2010) นอกจากนี้ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัด พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบัคเท่ากับ 0.84 และตัวแปรแฝงทุกตัวมีค่าความเชื่อมั่นรวม (CR) มากกว่า 0.70 และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ (AVE) มากกว่า 0.50 ดังแสดงในตารางที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (Hair et al., 2010) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติพหุตัวแปร (Multivariate Normality) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความโด่งพหุตัวแปรของ Mardia ได้ค่า Critical Ratio เท่ากับ 3.87 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ 5.00 (Bentler, 2005) แสดงว่าข้อมูลไม่มีปัญหาการไม่เป็นปกติพหุตัวแปรอย่างรุนแรง จึงเหมาะสมกับการประมาณค่าแบบ ML และได้ตรวจสอบปัญหาความคลาดเคลื่อนจากวิธีการวัดร่วม (Common Method Bias) ด้วย Harman's Single-Factor Test พบว่าตัวแปรทั้งหมดเมื่อบังคับให้สกัดเป็นองค์ประกอบเดียวสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมได้ร้อยละ 34.2 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 จึงไม่พบหลักฐานการครอบงำขององค์ประกอบเดียว อย่างไรก็ตาม การทดสอบด้วยวิธีนี้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะสรุปว่าไม่มีความคลาดเคลื่อนจากวิธีการวัดร่วม เนื่องจากตัวแปรทั้งหมดวัดด้วยแบบรายงานตนเองในช่วงเวลาเดียวกัน ผู้วิจัยจึงระบุประเด็นนี้ไว้ในข้อจำกัดของการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 421 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 มีอายุอยู่ในช่วง 21–30 ปี จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 43 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 37 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001–35,000 บาท จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 และผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเคยลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีและมีภูมิลำเนาหรือพำนักอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.2 ข้อมูลประสบการณ์การลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี พบว่า ส่วนใหญ่ระยะเวลาการลงทุน 3–5 ปี จำนวน 158 คน เป็นร้อยละ 37.5 มีมูลค่าพอร์ตคริปโทเคอร์เรนซี 10,001–50,000 บาท จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 ระยะเวลาถือครอง 1–6 เดือน จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 ซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีโดยใช้ Spot Trading จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 69.4 และใช้ Bitkub เป็นแพลตฟอร์มหลักที่ใช้ซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5

1.3 ผลการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า การตรวจสอบโมเดลการวัด (Measurement Model) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ตัวแปรแฝงทุกตัวมีค่าความเชื่อมั่นรวม มากกว่า 0.70 สรุปได้ว่าการวัดตัวแปรแฝงทั้งหมดในโมเดลมีความน่าเชื่อถือ (Hair et al., 2010) การวิเคราะห์ความตรงเชิงสอดคล้อง (Convergent Validity) พบว่า ตัวแปรแฝงทุกตัวมีค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้มากกว่า 0.50 แสดงว่ามีความตรงเชิงสอดคล้องในทุกตัวแปรแฝงของโมเดล (Hair et al., 2010) และการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของตัวแปรสังเกตได้ (Indicator Reliability) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายนอก (Factor Loading) มากกว่า 0.70 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดในโมเดลมีความน่าเชื่อถือ (Hair et al., 2010) และเมื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ทุกค่า ได้แก่ Chi-square/df = 2.14, CFI = 0.97, GFI = 0.95, AGFI = 0.92, IFI = 0.97, TLI = 0.96, RMR = 0.04, RMSEA = 0.05, SRMR = 0.04 และ Hoelter = 312 แสดงว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับดี ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และโมเดลการวัด

ตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้	Mean	SD	χ^2	df	p	RMSEA	GFI	CR	AVE
ด้านการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล (DFL)	3.21	.78	3.12	5	.68	.00	.99	.81	.512
1. เข้าใจกลไกการทำงานของเทคโนโลยีบล็อกเชนและคริปโทเคอร์เรนซี (DFL1)	3.18	1.1	Factor Loading = .72						
2. สามารถประเมินความเสี่ยงของสินทรัพย์ดิจิทัลก่อนตัดสินใจลงทุน (DFL2)	3.22	1.05	Factor Loading = .74						
3. มีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์และการป้องกันการสูญเสียสินทรัพย์ดิจิทัล (DFL3)	3.19	1.08	Factor Loading = .71						
4. เข้าใจกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย (DFL4)	3.24	1.06	Factor Loading = .70						
5. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและแหล่งข่าวสารทางการเงินดิจิทัลได้อย่างมีวิจารณญาณ (DFL5)	3.2	1.09	Factor Loading = .73						
ด้านอคติทางปัญญา (COB)	3.05	.82	2.87	4	0.58	.00	.99	.8	.507
1. มั่นใจในการตัดสินใจลงทุนของตนเองเกินกว่าความเป็นจริง (COB1)	3.08	1.07	Factor Loading = .72						
2. ตัดสินใจลงทุนโดยอิงจากข่าวสารหรือเหตุการณ์ล่าสุดที่จดจำได้ง่าย (COB2)	3.04	1.05	Factor Loading = .71						

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และโมเดลการวัด (ต่อ)

ตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้	Mean	SD	χ^2	df	p	RMSEA	GFI	CR	AVE
ด้านอคติทางปัญญา (COB) (ต่อ)	3.05	.82	2.87	4	0.58	.00	.99	.8	.507
3. รู้สึกกังวลว่าจะพลาดโอกาสทำกำไร เมื่อเห็นราคาคริปโทเคอร์เรนซีปรับตัวสูงขึ้น (COB3)	3.06	1.09	Factor Loading = .73						
4. ตัดสินใจซื้อคริปโทเคอร์เรนซีตามกระแส โดยไม่ได้วิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบ (COB4)	3.03	1.06	Factor Loading = .70						
5. ประเมินผลตอบแทนที่คาดหวังสูงเกินกว่าความเสี่ยงที่แท้จริง (COB5)	3.05	1.08	Factor Loading = .71						
ด้านพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี (CIB)	3.08	.91	3.98	4	.41	.00	.99	.86	0.553
1. ลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (CIB1)	3.05	1.14	Factor Loading = .73						
2. จัดสรรเงินลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีในสัดส่วนที่เหมาะสม กับความสามารถรับความเสี่ยง (CIB2)	3.07	1.12	Factor Loading = .74						
3. ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ตลาดก่อนตัดสินใจลงทุนทุกครั้ง (CIB3)	3.09	1.15	Factor Loading = .75						
4. มีการกระจายความเสี่ยงโดยลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีหลาย ประเภท (CIB4)	3.06	1.13	Factor Loading = .74						
5. วางแผนการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีในระยะยาวอย่างมีระบบ (CIB5)	3.11	1.16	Factor Loading = .76						

ตารางที่ 2 รากที่สองของค่า AVE ของตัวแปรแฝง และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง

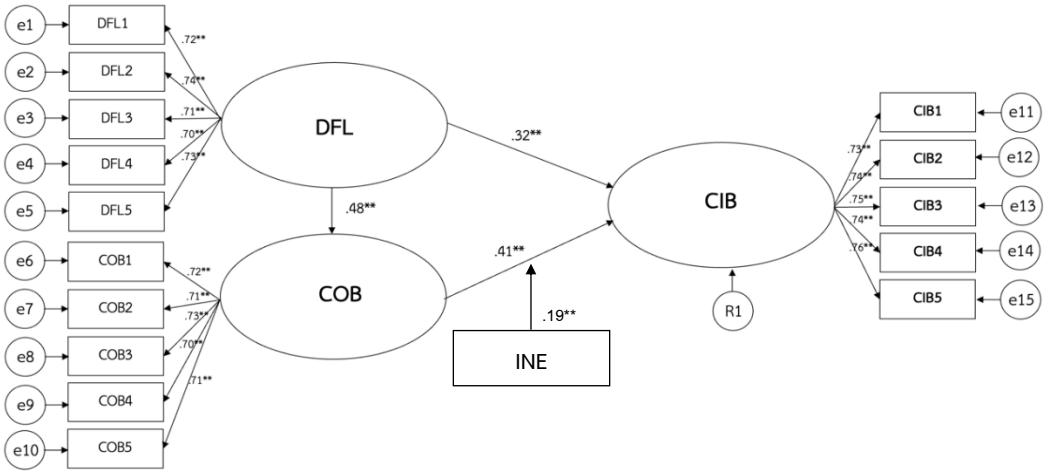
Fornell-Larcker Criterion			
	DFL	COB	CIB
DFL	**.716**		
COB	.548**	**.712**	
CIB	.537**	.672**	**0.743**

หมายเหตุ: **p<.01, ตัวเลขในแนวทแยงมุม (ตัวหนา) คือรากที่สองของค่า AVE (√AVE) DFL = ด้านการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล, COB = ด้านอคติทางปัญญา, CIB = ด้านพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี

จากตารางที่ 2 พบว่า รากที่สองของค่า AVE (Square Root of AVE: √AVE) ของตัวแปรแฝงทุกตัว (.716, .712 และ .743) มีค่าสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงทุกคู่ (.537–.672) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ Fornell-Larcker Criterion (Fornell & Larcker, 1981) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงจำแนกเพิ่มเติมด้วยอัตราส่วน Heterotrait-Monotrait (HTMT) ตามแนวทางของ Henseler et al. (2015) โดยคำนวณจากเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ที่ได้จากโมเดลการวัด (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในตารางที่ 1 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในตารางที่ 2) และประมาณช่วงความเชื่อมั่น 95% ด้วยการแปลง Fisher's z (n = 421) พบว่า ค่า HTMT ของคู่ DFL–COB เท่ากับ .548 (95% CI [.477, .612]) คู่ DFL–CIB เท่ากับ .537 (95% CI [.465, .602]) และคู่ COB–CIB เท่ากับ .672 (95% CI [.616, .721]) ซึ่งทุกคู่ต่ำกว่าเกณฑ์ .85 และช่วงความเชื่อมั่นไม่ครอบคลุมค่า 1 แสดงว่าตัวแปรแฝงทุกตัวมีความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง DFL กับ COB มีทิศทางบวก (r = .548) ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของเส้นอิทธิพล DFL ⟶ COB ในภาพที่ 2 และตารางที่ 3

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผลการศึกษาพบว่า มีความสอดคล้องและกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (Chi-square/df) = 1.133 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า Chi-square/df ต้องมีค่าน้อยกว่า 5.0 ค่าดัชนี CFI = 0.994, GFI = 0.960, IFI = 0.994 และ TLI = 0.993 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า CFI, GFI, IFI และ TLI ต้องมีค่ามากกว่า 0.90 ค่า AGFI = 0.947 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า AGFI ต้องมีค่ามากกว่า 0.85 ค่า RMR = 0.048 และ RMSEA = 0.018 เป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า RMR และ RMSEA ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.08 และค่า SRMR = 0.036 เป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า SRMR ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.08 และค่า Hoelter = 423 เป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า Hoelter ต้องมีค่ามากกว่า 200 ซึ่งบ่งชี้ได้ว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานอิทธิพลทางตรง (DE) และทางอ้อม (IE)

สมมติฐาน	β	b	SE	t	p	ผลการทดสอบ	f^2
H1: DFL ⟶ CIB	.320**	.318	.047	6.851	< .001	สนับสนุน	.142
H2: DFL ⟶ COB	.480**	.476	.052	9.154	< .001	ไม่สนับสนุน	.299
H3: COB ⟶ CIB	.410**	.408	.055	7.418	< .001	สนับสนุน	.219
H4: DFL ⟶ COB ⟶ CIB	.197**	.195	.038	5.132	< .001	สนับสนุน	–

หมายเหตุ: **p < .01 | H2 ตั้งสมมติฐานว่ามีอิทธิพลเชิงลบ แต่ผลการวิเคราะห์พบอิทธิพลเชิงบวก จึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน | H4 ทดสอบอิทธิพลทางอ้อม (.480 × .410 ≈ .197) ด้วย Bootstrapping 5,000 รอบ ช่วงความเชื่อมั่นแบบ Bias-Corrected 95% = .131 ถึง .267 | ค่า p ที่ต่ำกว่า .001 รายงานเป็น p < .001

ตารางที่ 4 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรในโมเดล

ตัวแปรผล	ตัวแปรเหตุ	DE	IE	TE	R^2
COB	DFL	.480**	–	.480**	.230
CIB	DFL	.320**	.197**	.517	.465
	COB	.410**	–	.410**	

หมายเหตุ: **p < .01 | DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลรวม (DE + IE) | อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลทางตรงของ DFL ต่อ CIB มีทิศทางเดียวกัน (Complementary Partial Mediation) | นัยสำคัญของ TE ให้ตรวจจาก AMOS bootstrap output

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานอิทธิพลของตัวแปรกำกับ (ประสบการณ์การลงทุน)

สมมติฐาน	β	b	SE	t	p	ผลการทดสอบ	f^2
H5: INE × COB ⟶ CIB	.193**	.19	.061	3.163	.002	สนับสนุน	.06

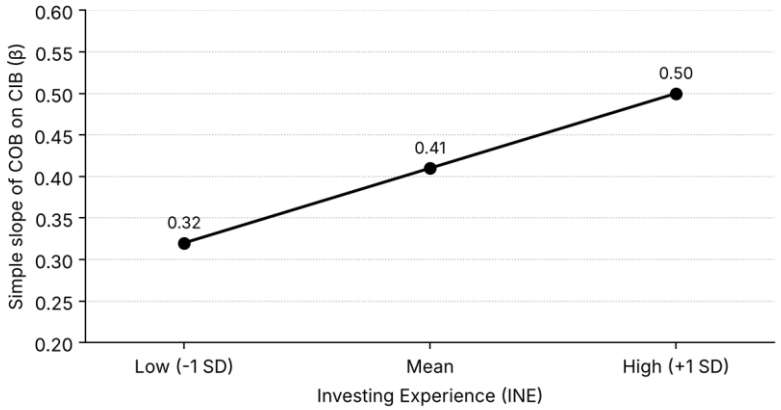
หมายเหตุ: **p < .01 | DFL = การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล, COB = อคติทางปัญญา, INE = ประสบการณ์การลงทุน, CIB = พฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี

สำหรับการทดสอบอิทธิพลของตัวแปรกำกับ (ประสบการณ์การลงทุน) ต่อความสัมพันธ์ระหว่างอคติทางปัญญาและพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี (สมมติฐานที่ 5) ผู้วิจัยทดสอบด้วยการวิเคราะห์ตัวแปรปฏิสัมพันธ์ (Interaction Effect) ระหว่างตัวแปรอคติทางปัญญา (COB) กับตัวแปรประสบการณ์การลงทุน (INE) โดยปรับค่าเฉลี่ยของตัวแปรประสบการณ์การลงทุน (ระยะเวลาการลงทุน) และคะแนนองค์ประกอบของอคติทางปัญญาให้เป็นศูนย์ (Mean-Centering) ก่อนคำนวณผลคูณเป็นตัวแปรปฏิสัมพันธ์ (INE × COB) เพื่อลดปัญหา Multicollinearity ระหว่างตัวแปรหลักกับตัวแปรปฏิสัมพันธ์ (Aiken & West, 1991) เนื่องจากตัวแปรกำกับ (INE) เป็นตัวแปรสังเกตได้เพียงตัวเดียว การทดสอบจึงใช้แนวทางตัวแปรปฏิสัมพันธ์แบบสังเกตได้ (Observed-Variable Interaction) มิใช่ Latent Interaction เต็มรูปแบบ แล้วนำเข้าสู่โมเดลสมการโครงสร้างร่วมกับตัวแปรหลัก เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี โดยใช้เกณฑ์การพิจารณานัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกับตารางที่ 3 ผลการทดสอบแสดงดังตารางที่ 5 เพื่อให้ตีความทิศทางของตัวแปรกำกับได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ Simple Slopes ที่ระดับประสบการณ์การลงทุนต่ำ (-1 SD) ปานกลาง (Mean) และสูง (+1 SD) พบว่าความชันของอิทธิพลอคติทางปัญญาต่อพฤติกรรมการลงทุนมีค่าเท่ากับ .32, .41 และ .50 ตามลำดับ แสดงว่ายิ่งนักลงทุนมีประสบการณ์สูงขึ้น อคติทางปัญญายิ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนมากขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 6 และภาพที่ 3

ตารางที่ 6 อิทธิพลแบบมีเงื่อนไข (Conditional Effects) ของอคติทางปัญญาต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี จำแนกตามระดับประสบการณ์การลงทุน

ระดับประสบการณ์การลงทุน	Simple Slope (β)	SE	t	p	95% CI
ต่ำ (−1 SD)	.32	.062	5.168	< .001	[.199, .441]
ปานกลาง (Mean)	.41	.055	7.418	< .001	[.302, .518]
สูง (+1 SD)	.50	.062	8.074	< .001	[.379, .621]

หมายเหตุ: Simple Slope = อิทธิพลของ COB ต่อ CIB ที่ระดับ INE ต่ำ (−1 SD) ปานกลาง (Mean) และสูง (+1 SD) | ค่าที่ระดับปานกลางเท่ากับสัมประสิทธิ์เส้นทาง COB ⟶ CIB ในตารางที่ 3

ภาพที่ 3 กราฟปฏิสัมพันธ์แสดงอิทธิพลแบบมีเงื่อนไขของอคติทางปัญญาต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี ตามระดับประสบการณ์การลงทุน

จากตารางที่ 3 ตารางที่ 4 และตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า สมมติฐานที่ 1, 3, 4 และ 5 ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลเชิงประจักษ์ ส่วนสมมติฐานที่ 2 ไม่ได้รับการสนับสนุนเนื่องจากพบอิทธิพลในทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล (DFL) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี (CIB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (β = 0.320, p < .001) จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลที่สูงขึ้นสัมพันธ์กับการรายงานพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีอย่างต่อเนื่องและมีแบบแผนในระดับที่สูงขึ้น

2) การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล (DFL) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่ออคติทางปัญญา (COB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (β = 0.480, p < .001) ซึ่งมีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานที่ 2 ที่คาดว่าเป็นอิทธิพลเชิงลบ จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 2 กล่าวคือ นักลงทุนที่ประเมินว่าตนมีการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลสูงกลับมีแนวโน้มมีอคติทางปัญญาสูงขึ้น ทั้งนี้ ทิศทางบวกดังกล่าวสอดคล้องกันทั้งในภาพที่ 2 ตารางที่ 3 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง DFL กับ COB ในตารางที่ 2 (r = .548)

3) อคติทางปัญญา (COB) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี (CIB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (β = 0.410, p < .001) จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 3 เนื่องจากข้อคำถามของ CIB วัดพฤติกรรมการลงทุนอย่างต่อเนื่องและมีแบบแผน ได้แก่ การลงทุนสม่ำเสมอ การจัดสรรเงินตามความสามารถรับความเสี่ยง การวิเคราะห์ข้อมูลก่อนลงทุน การกระจายความเสี่ยง และการวางแผนระยะยาว ผลนี้จึงหมายความว่านักลงทุนที่มีอคติทางปัญญาสูงกว่ารายงานว่าตนมีพฤติกรรมการลงทุนดังกล่าวมากกว่า มิได้หมายความว่าพฤติกรรมการลงทุนถูกขับเคลื่อนด้วยอารมณ์มากขึ้น

4) การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล (DFL) มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี (CIB) ผ่านอคติทางปัญญา (COB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (β = 0.197, p < .001) จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 4 ทั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบนัยสำคัญของอิทธิพลทางอ้อมด้วยวิธี Bootstrapping จำนวน 5,000 รอบ ร่วมกับช่วงความเชื่อมั่นแบบ Bias-Corrected 95% แทนการอ้างอิงเกณฑ์ขั้นตอนเชิงเหตุผลของ Baron & Kenny (1986) เพียงอย่างเดียว ผลพบว่าช่วงความเชื่อมั่น 95% ของอิทธิพลทางอ้อมอยู่ระหว่าง .131 ถึง .267 ซึ่งไม่ครอบคลุมค่าศูนย์ อิทธิพลทางอ้อม (.480 × .410 ≈ .197) มีทิศทางเดียวกับอิทธิพลทางตรง (.320) จึงเป็นการส่งผ่านบางส่วนแบบเสริมกัน (Complementary Partial Mediation) และมีอิทธิพลรวมเท่ากับ .517 ดังตารางที่ 4 กล่าวคือ ผู้ที่ประเมินว่าตนมีการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลสูงมีแนวโน้มมีอคติทางปัญญาสูงขึ้น และอคติดังกล่าวสัมพันธ์กับการรายงานพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีในระดับที่สูงขึ้น ผลนี้จึงไม่สามารถตีความได้ว่าการรับรู้ความรู้ช่วยลดอคติและทำให้พฤติกรรมการลงทุนรอบคอบขึ้น

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 ในตารางที่ 5 พบว่า ประสบการณ์การลงทุน (INE) มีบทบาทกำกับความสัมพันธ์ระหว่างอคติทางปัญญา (COB) กับพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี (CIB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (β = 0.193, p = .002) จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 5 โดยสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปฏิสัมพันธ์มีทิศทางบวก และ Simple Slopes เพิ่มขึ้นจาก .32 (ประสบการณ์ต่ำ) เป็น .41 (ประสบการณ์ปานกลาง) และ .50 (ประสบการณ์สูง) ดังตารางที่ 6 และภาพที่ 3 แสดงว่าประสบการณ์การลงทุนที่สูงขึ้นทำให้อิทธิพลเชิงบวกของอคติทางปัญญาต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีแรงขึ้น มิใช่ลดลง ทั้งนี้ แบบจำลองทดสอบเฉพาะตัวแปรปฏิสัมพันธ์ INE × COB มิได้ทดสอบ INE × DFL ผลการวิจัยนี้จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าอิทธิพลของการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลแตกต่างหรือคงที่ตามระดับประสบการณ์การลงทุน

ผลการวิเคราะห์อำนาจการทำนายของโมเดล พบว่าการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลสามารถอธิบายความแปรปรวนของอคติทางปัญญาได้ร้อยละ 23.0 (R^2 = .230) และตัวแปรทำนายทั้งหมดในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีได้ร้อยละ 46.5 (R^2 = .465) โดยการรับรู้ความรู้ด้านการเงิน

ดิจิทัลมีอิทธิพลรวม (Total Effect) ต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีเท่ากับ .517 (อิทธิพลทางตรง .320 บวกอิทธิพลทางอ้อม .197) ดังตารางที่ 4

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโมเดลที่พัฒนาขึ้นได้รับการออกแบบบนพื้นฐานของทฤษฎีการเงินเชิงพฤติกรรม (Behavioral Finance Theory) ของ Yadav (2024) ซึ่งอธิบายว่าการตัดสินใจทางการเงินของมนุษย์ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางจิตวิทยาและอคติทางปัญญาอย่างมีนัยสำคัญ ประกอบกับแนวคิดความรู้ทางการเงินดิจิทัล (Digital Financial Literacy) ของ Lusardi & Mitchell (2014) ที่แสดงให้เห็นว่าความรู้ทางการเงินเป็นปัจจัยพื้นฐานที่กำหนดคุณภาพของการตัดสินใจลงทุน และทฤษฎีความคาดหวัง (Prospect Theory) ของ Yadav (2024) ที่อธิบายถึงรูปแบบการประเมินความเสี่ยงและผลตอบแทนของนักลงทุนภายใต้ความไม่แน่นอน การบูรณาการทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวเข้าด้วยกันจึงทำให้โมเดลสามารถอธิบายพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีได้อย่างครอบคลุม สะท้อนให้เห็นว่าการนำทฤษฎีทางการเงินเชิงพฤติกรรมมาบูรณาการกับแนวคิดความรู้ทางการเงินดิจิทัลเป็นกรอบในการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุมีความเหมาะสมและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการลงทุนในบริบทของสินทรัพย์ดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรงของการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลและอคติทางปัญญา อิทธิพลทางอ้อมของการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลผ่านอคติทางปัญญาในฐานะตัวแปรส่งผ่าน และอิทธิพลกำกับของประสบการณ์การลงทุนที่มีต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า

สมมติฐานที่ 1 พบว่า การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักลงทุนที่มีการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลสูงกว่าจะมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลตลาด ประเมินความเสี่ยง และเข้าใจกลไกการทำงานของสินทรัพย์ดิจิทัลได้อย่างถูกต้องมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lusardi & Mitchell (2014) ที่พบว่าความรู้ทางการเงินเป็นตัวกำหนดสำคัญของพฤติกรรมการออมและการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ Hadiwidjaja et al. (2026) พบว่า การรู้เท่าทันทางการเงินดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนของวิสาหกิจขนาดกลางขนาดเล็กของอินโดนีเซีย อย่างไรก็ดี เนื่องจาก DFL ในการศึกษานี้วัดจากการรับรู้ของตนเอง ผลดังกล่าวจึงสะท้อนว่าผู้ที่เชื่อมั่นในความรู้ของตนมีแนวโน้มรายงานพฤติกรรมการลงทุนอย่างต่อเนื่องและมีแบบแผนมากกว่า ซึ่งอาจไม่เท่ากับความสามารถในการลงทุนที่แท้จริง

สมมติฐานที่ 2 พบว่า การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่ออคติทางปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐาน จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 2 และแตกต่างจากข้อค้นพบของ Maheshwari & Samantaray (2026) ที่พบว่าความรู้ด้านการเงินมีบทบาทในการลดผลกระทบของอคติทางพฤติกรรม รวมทั้งแนวคิดของ van den Akker (2025) และทฤษฎีระบบคู่ (Dual Process Theory) ที่ Lipshits et al. (2025) นำมาประยุกต์ใช้ ซึ่งคาดว่าความรู้และการคิดเชิงวิเคราะห์จะช่วยยับยั้งการตัดสินใจที่ขับเคลื่อนด้วยอคติ (System 1) ความแตกต่างนี้อาจอธิบายได้จากลักษณะการวัด กล่าวคือ DFL ในการศึกษานี้วัดจากการประเมินตนเอง มิใช่ความรู้ที่มีคำตอบถูกผิด ผู้ที่ประเมินว่าตนมีความรู้สูงจึงอาจมีความมั่นใจในการตัดสินใจของตนสูงตามไปด้วย ซึ่งตรงกับลักษณะของอคติความมั่นใจเกินจริง (Overconfidence Bias) ที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของตัวแปร COB อีกทั้งนักลงทุนที่ติดตามข่าวสารและเทคโนโลยีคริปโทเคอร์เรนซีอย่างใกล้ชิดย่อมได้รับข้อมูลล่าสุดและสัญญาณราคาบ่อยครั้ง จึงอาจเผชิญอคติจากความพร้อมของข้อมูล (Availability Bias) และความกลัวการพลาดโอกาส (FOMO Bias) มากขึ้น ผลการวิจัยนี้จึงชี้ว่าการรับรู้ว่าตนมีความรู้ไม่ได้ทำหน้าที่ลดอคติโดยอัตโนมัติ

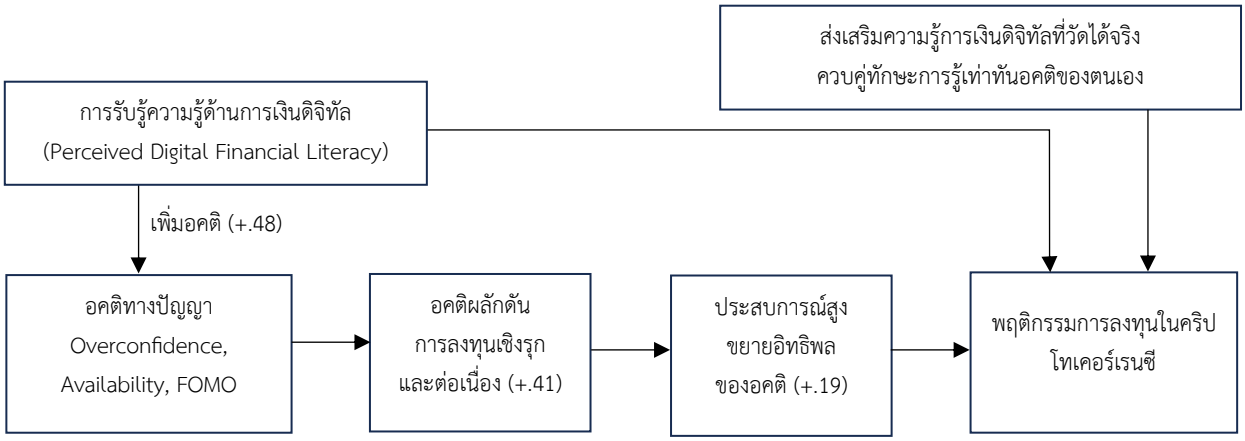
สมมติฐานที่ 3 พบว่า อคติทางปัญญามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ต้องตีความโดยคำนึงถึงนิยามเชิงปฏิบัติการของ CIB ซึ่งวัดระดับการลงทุนอย่างต่อเนื่องและมีแบบแผนตามการรายงานตนเอง (การลงทุนสม่ำเสมอ การจัดสรรเงินตามความสามารถรับความเสี่ยง การวิเคราะห์ข้อมูลก่อนลงทุน การกระจายความเสี่ยง และการวางแผนระยะยาว) คะแนน CIB ที่สูงจึงมิได้หมายถึงพฤติกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยอารมณ์ ผลที่พบอาจอธิบายได้ว่า ความมั่นใจเกินจริง ความกลัวการพลาดโอกาส และการตอบสนองต่อข่าวสารล่าสุดเพิ่มแรงจูงใจให้นักลงทุนเข้าร่วมตลาดอย่างต่อเนื่อง ติดตามข้อมูลตลาด และถือครองคริปโทเคอร์เรนซีหลายประเภทขณะเดียวกัน นักลงทุนที่มีความมั่นใจเกินจริงอาจประเมินความรอบคอบในการลงทุนของตนสูงกว่าความเป็นจริงเมื่อตอบแบบรายงานตนเอง ผลนี้สอดคล้องกับ Babu et al. (2025) ที่พบว่าอคติทางปัญญามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ และ Bosch-Rosa & Corgnet (2022) ที่อธิบายว่าข้อจำกัดทางปัญญาเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการลงทุนในตลาดที่มีความไม่แน่นอนสูง ทั้งนี้อิทธิพลของอคติทางปัญญายังมีลักษณะเฉพาะบริบท ดังนั้นผลการศึกษานี้จึงไม่ควรตีความว่าอคติทางปัญญาทำให้การลงทุนมีคุณภาพดีขึ้น แต่สะท้อนว่าอคติสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการลงทุนที่สูงขึ้นตามการรับรู้ของนักลงทุนเอง

สมมติฐานที่ 4 พบว่า อคติทางปัญญาทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลกับพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยอิทธิพลทางอ้อม (.197) มีทิศทางเดียวกับอิทธิพลทางตรง (.320) จึงเป็นการส่งผ่านบางส่วนแบบเสริมกัน (Complementary Partial Mediation) กลไกที่พบจึงแตกต่างจากที่คาดไว้ตามกรอบแนวคิดของ Addo et al. (2025) Aftab et al. (2025) ซึ่งมองว่า ความรู้ทางการเงินช่วยลดอคติและนำไปสู่การตัดสินใจที่มีเหตุผลมากขึ้น ในการศึกษานี้ การรับรู้ความรู้ที่สูงขึ้นสัมพันธ์กับอคติที่สูงขึ้น และอคติที่สูงขึ้นสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการลงทุนที่สูงขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่าง DFL กับ CIB ส่วนหนึ่งจึงส่งผ่านความมั่นใจและอคติของนักลงทุน มิได้มาจากความสามารถเชิงเหตุผลเพียงอย่างเดียว ผลดังกล่าวจึงไม่ควรตีความว่าเป็นผลดีทั้งสองเส้นทาง แต่ชี้ว่าการส่งเสริมการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลที่ทำให้นักลงทุน “รู้สึกว่ารู้” โดยไม่ฝึกการรู้เท่าทันอคติของตนเอง อาจเพิ่มความมั่นใจเกินจริงควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้ วิธีการทดสอบอิทธิพลทางอ้อมด้วย Bootstrapping

สมมติฐานที่ 5 พบว่า ประสบการณ์การลงทุนมีบทบาทกำกับความสัมพันธ์ระหว่างอคติทางปัญญากับพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยอิทธิพลเชิงบวกของอคติทางปัญญาต่อพฤติกรรมการลงทุนแรงขึ้นเมื่อประสบการณ์การลงทุนสูงขึ้น (Simple Slopes = .32, .41 และ .50 ที่ระดับประสบการณ์ต่ำ ปานกลาง และสูงตามลำดับ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักลงทุนที่ลงทุนมานานสะสมความมั่นใจจากความสำเร็จในอดีต จึงนำความเชื่อและอคติของตนไปใช้ในการลงทุนอย่างต่อเนื่องได้มากกว่านักลงทุนหน้าใหม่ที่ยังลังเล ผลนี้สอดคล้องกับ Iamin (2025) ที่พบว่า อคติมั่นใจมากเกินไปสัมพันธ์เชิงบวกกับประสบการณ์การลงทุน และสนับสนุนแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) ในแง่ที่ว่าประสบการณ์หล่อหลอมรูปแบบการตัดสินใจของบุคคล แต่แตกต่างจาก Babu et al. (2025) ที่พบว่าประสบการณ์ช่วยลดผลกระทบของอคติ ความแตกต่างดังกล่าวอาจเกิดจากการวัดประสบการณ์ด้วยระยะเวลาการลงทุนเพียงตัวชี้วัดเดียว ซึ่งไม่ได้สะท้อนคุณภาพของการเรียนรู้จากประสบการณ์ ทั้งนี้ แบบจำลองไม่ได้ทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การลงทุนกับการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าผลของการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลคงที่ในทุกระดับประสบการณ์

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ได้นำไปสู่การค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่อธิบายกลไกความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล อคติทางปัญญา ประสบการณ์การลงทุน และพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยครั้งนี้ คือ “โมเดลกลไกคู่ของการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลที่มีอคติทางปัญญาเป็นตัวแปรส่งผ่านและมีประสบการณ์การลงทุนเป็นตัวแปรกำกับ” ซึ่งบูรณาการกลไกทางตรง กลไกทางอ้อมผ่านอคติทางปัญญา และเงื่อนไขกำกับจากประสบการณ์การลงทุนไว้ในโมเดลเดียว อันเป็นมุมมองที่ยังไม่ปรากฏร่วมกันชัดเจนในงานวิจัยพฤติกรรมการลงทุนคริปโทเคอร์เรนซีที่ผ่านมา ซึ่งส่วนใหญ่ศึกษาความรู้ทางการเงินดิจิทัลหรืออคติทางปัญญาแยกจากกัน

องค์ความรู้นี้แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลมิได้ทำหน้าที่เป็นกลไกลดอคติดังที่คาดไว้ แต่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนผ่านสองเส้นทางที่มีทิศทางเดียวกัน คือ เส้นทางตรง และเส้นทางอ้อมที่ผ่านอคติทางปัญญาซึ่งสูงขึ้นตามการรับรู้ความรู้ของตนเอง ขณะเดียวกัน อิทธิพลของอคติทางปัญญาต่อพฤติกรรมการลงทุนไม่คงที่ แต่แรงขึ้นในกลุ่มนักลงทุนที่มีประสบการณ์การลงทุนยาวนาน สะท้อนว่า “การรู้สึกว่ารู้” และ “การลงทุนมานาน” อาจทำให้นักลงทุนมั่นใจในการตัดสินใจของตนมากขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องรอบคอบขึ้น องค์ความรู้นี้จึงเสนอกรอบสำหรับการออกแบบมาตรการส่งเสริมการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลที่วัดความรู้จริงควบคู่กับการฝึกการรู้เท่าทันอคติของตนเอง และคำนึงถึงระดับประสบการณ์ของนักลงทุนแต่ละกลุ่ม แทนที่จะมุ่งเพิ่มความรู้เพียงอย่างเดียว

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ว่า

1. โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตัวแปรแฝงทุกตัวมีคุณภาพการวัดอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ทั้งด้านความเชื่อมั่นและความตรง

2. การรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี และมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่ออคติทางปัญญา ซึ่งตรงข้ามกับสมมติฐานที่ 2 อคติทางปัญญามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุนและทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วนแบบเสริมกันระหว่างการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลกับพฤติกรรมการลงทุน และประสบการณ์การลงทุนมีบทบาทกำกับโดยทำให้อิทธิพลของอคติทางปัญญาต่อพฤติกรรมการลงทุนแรงขึ้นในกลุ่มที่มีประสบการณ์สูง ผลการวิจัยจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 1, 3, 4 และ 5 แต่ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 2

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่ออคติทางปัญญา ซึ่งเป็นเส้นอิทธิพลที่มีขนาดมากที่สุดในโมเดล (β = .480) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจึงควรพัฒนาหลักสูตรการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลที่มีการวัดความรู้จริงด้วยแบบทดสอบ ควบคู่กับการฝึกทักษะการรู้เท่าทันอคติทางปัญญาของตนเอง เช่น การให้ผู้เรียนเปรียบเทียบระดับความมั่นใจของตนกับผลการทดสอบจริง เพื่อป้องกันไม่ให้การเพิ่มความรู้กลายเป็นการเพิ่มความมั่นใจเกินจริง ควบคู่กับความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีบล็อกเชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.2 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าอคติทางปัญญามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการลงทุน และอิทธิพลดังกล่าวแรงขึ้นในกลุ่มนักลงทุนที่มีประสบการณ์การลงทุนยาวนาน ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลจึงควรพัฒนาเครื่องมือแจ้งเตือนและตรวจสอบอคติทางปัญญาบนแพลตฟอร์มสำหรับนักลงทุนทุกกลุ่ม โดยไม่ควรมุ่งเฉพาะนักลงทุนหน้าใหม่ แต่ควรให้ความสำคัญกับนักลงทุนที่มีระยะเวลาการลงทุนยาวนานซึ่งอาจมีความมั่นใจในการตัดสินใจของตนสูง เช่น การแสดงสรุปผลการซื้อขายย้อนหลังเทียบกับความคาดหวังของผู้ลงทุน

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่าอคติทางปัญญาเป็นตัวแปรส่งผ่านที่มีนัยสำคัญ และการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลที่สูงขึ้นสัมพันธ์กับอคติทางปัญญาที่สูงขึ้น สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรบรรจุเนื้อหาด้านการเงินดิจิทัลควบคู่กับการเงินเชิงพฤติกรรมในหลักสูตร โดยเน้นการฝึกฝนทักษะการรู้เท่าทันอคติทางปัญญาของตนเองเป็นองค์ประกอบหลัก มิใช่เพียงการให้ความรู้ด้านเทคนิคการลงทุน เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักลงทุนรุ่นใหม่สามารถตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลได้อย่างมีเหตุผลมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังนักลงทุนในภูมิภาคอื่น เช่น ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรในบริบทที่หลากหลายทางสังคมและเศรษฐกิจ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายส่งเสริมความรู้ทางการเงินดิจิทัลในระดับประเทศ

2.2 ควรศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี เช่น อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์และผู้ทรงอิทธิพลทางความคิด (Influencer) บุคลิกภาพของนักลงทุน ทัศนคติต่อความเสี่ยง หรือปัจจัยเศรษฐกิจมหภาค เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น

2.3 ควรพิจารณาใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยผสานการวิจัยเชิงปริมาณกับการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่มเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการทางจิตวิทยาการลงทุนได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.4 ควรใช้การศึกษาแบบระยะยาว (Longitudinal Design) เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงของการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัล อคติทางปัญญา และพฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุนกลุ่มเดิมในหลายช่วงเวลา หรือใช้การออกแบบวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยแก้ข้อจำกัดด้านการอนุมานเชิงสาเหตุของงานวิจัยแบบภาคตัดขวางในการศึกษาครั้งนี้

2.5 ควรพิจารณาใช้ข้อมูลพฤติกรรมการซื้อขายจริง (Actual Trading Data) จากแพลตฟอร์มซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล เช่น ความถี่ในการทำธุรกรรม มูลค่าการลงทุน หรือรูปแบบการซื้อขาย ควบคู่กับข้อมูลแบบสอบถาม เพื่อลดข้อจำกัดของการวัดพฤติกรรมด้วยวิธีรายงานตนเอง และเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. งานวิจัยนี้ใช้การเลือกตัวอย่างแบบสะดวก จากนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น ผลการวิจัยจึงอาจไม่สามารถอ้างอิงไปยังนักลงทุนภูมิภาคอื่นหรือบริบททางสังคมเศรษฐกิจที่แตกต่างกันได้ทั้งหมด

2. ตัวแปรการรับรู้ความรู้ด้านการเงินดิจิทัลวัดจากการรับรู้ความสามารถของตนเอง ไม่ใช่การทดสอบความรู้ตามข้อเท็จจริง จึงอาจคลาดเคลื่อนจากความสามารถที่แท้จริง

3. ตัวแปรประสบการณ์การลงทุนวัดด้วยตัวชี้วัดเดียวคือระยะเวลาการลงทุน ยังไม่ครอบคลุมมิติอื่น เช่น ความถี่ในการซื้อขายหรือมูลค่าเงินลงทุนสะสม ผลการวิเคราะห์บทบาทกำกับของประสบการณ์การลงทุนจึงควรตีความด้วยความระมัดระวัง

4. ตัวแปรทั้งหมดวัดด้วยแบบสอบถามรายงานตนเองในช่วงเวลาเดียวกัน แม้ไม่พบหลักฐานการครอบงำขององค์ประกอบเดียวจาก Harman's Single-Factor Test แต่ยังไม่สามารถตัดความคลาดเคลื่อนจากวิธีการวัดร่วมได้ทั้งหมด และคะแนน CIB สะท้อนพฤติกรรมตามการรับรู้ของผู้ตอบ ซึ่งอาจสูงกว่าพฤติกรรมจริงในกลุ่มที่มีความมั่นใจเกินจริง

เอกสารอ้างอิง

บริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุน ไทยพาณิชย์ จำกัด. (2568). *รายงานประจำปี กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมดิจิทัล ปี 2568*. สืบค้นจาก https://www.scbam.com/medias/fund-doc/annual/DIF_ANN_TH.pdf.

ศิริลักษณ์ ทัดเทียม และ นนทร์ วรพาณิชย์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้คริปโทเคอร์เรนซี การวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างและการวิเคราะห์เส้นทาง. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์, 4*(3), 31–44.

ศุขจิภา ศรีภิรมย์, พัชรา ตันติประภา และ อรชร มณีสงฆ์. (2568). การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีของเจเนอเรชันซีเพศชายและหญิง. *วารสารปัญญาภิวัฒน์, 17*(2), 143–158.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2569). *รายงานสรุปภาวะตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลรายเดือน*. สืบค้นจาก https://www.sec.or.th/TH/Pages/DAMonthlyReport.aspx.

Addo, J. O., Cúg, J., Keelson, S. A., Amoah, J., & Petráková, Z. (2025). Behavioral risk management in investment strategies: Analyzing investor psychology. *International Journal of Financial Studies, 13*(2), 53.

Aftab, R., Fazal, A., & Andleeb, R. (2025). Behavioral biases and Fintech adoption: Investigating the role of financial literacy. *Acta psychologica, 257*, 105065.

Ahmad, U., Van Keulen, M., Briassouli, A., & Saad, M. (2025). Cognitive biases, Robo advisor and investment decision psychology: An investor's perspective from New York stock exchange. *Acta psychologica, 256*, 105048.

Aiken, L. S., West, S. G., & Reno, R. R. (1991). *Multiple Regression: Testing and Interpreting Interactions*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions, and goodness-of-fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrika, 49*(2), 155-173.

Babu, D. R., Sreenivas, T., Kumar, N. H., Panda, H. K., & Reddy, B. R. (2025). Behavioural biases and the diversification puzzle: Why investors fail to build optimal portfolios. *International Journal of Business and Management Sciences, 1*(1), 23-26.

Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of personality and social psychology, 51*(6), 1173–1182.

Bentler, P. M. (2005). *EQS 6 Structural Equations Program Manual*. Encino, CA: Multivariate Software.

Bosch-Rosa, C., & Corgnet, B. (2022). Cognitive finance. In S. Füllbrunn & E. Haruvy (Eds.), *Handbook of experimental finance* (pp. 73-88). Cheltenham: Edward Elgar.

Chen, H., & Volpe, R. P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial services review, 7*(2), 107-128.

Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences.* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Coingecko. (2026). *2026 Q1 crypto industry report*. Retrieved from https://www.coingecko.com/research/publications/2026-q1-crypto-industry-report.

Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of marketing research, 18*(1), 39-50.

Hadiwidjaja, R. D., Trisnowati, Y., & Kahar, M. R. (2026). The digital financial literacy and current financial behavior in Indonesia small medium enterprise. *Jurnal Akuntansi, Keuangan, Pajak dan Informasi, 6*(1), 47-58.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.

Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the academy of marketing science, 43*(1), 115-135.

Hoelter, J. W. (1983). The effects of role evaluation and commitment on identity salience. *Social Psychology Quarterly, 46*(2), 140–147.

Iamin, G. (2025). Are crypto-investors overconfident? The role of risk propensity and demographics. Evidence from Brazil and Portugal. *The Journal of Risk Finance, 26*(1), 147-173.

Katenova, M., Frolova, Y., & Schmunkamp, P. (2025). Behavioral Finance in the sphere of investment: Systematic Review of Literature between 2020 and 2025. *F1000Research, 14*, 949.

Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. (3rd ed.). New York: Guilford Press.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Koskelainen, T., Kalmi, P., Scornavacca, E., & Vartiainen, T. (2023). Financial literacy in the digital age-A research agenda. *Journal of Consumer Affairs, 57*(1), 507-528.

Likert, R. (1967). The method of constructing an attitude scale. In M. Fishbein (Ed.), *Readings in attitude theory and measurement* (pp. 90–95). New York: Wiley.

Lipshits, R., Goldstein, K., Goldstein, A., Eichel, R., & Goldstein, A. (2025). Novel Approach to Modeling Investor Decision-Making Using the Dual-Process Theory: Synthesizing Experimental Methods from Within-Subjects to Between-Subjects Designs. *Mathematics, 13*(19), 3090.

Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *Journal of economic literature, 52*(1), 5-44.

MacCallum, R. C., Browne, M. W., & Sugawara, H. M. (1996). Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling. *Psychological Methods, 1*(2), 130–149.

Maheshwari, H., & Samantaray, A. K. (2026). Navigating investment challenges: financial literacy and digital advisory services in countering behavioural biases. *International Journal of Sociology and Social Policy, 46*(3-4), 409-425.

Nofsinger, J. R. (2017). *The psychology of investing*. (6th ed.). New York: Routledge.

OECD. (2026). *Digital financial literacy core competency framework for adults in ASEAN*. Paris, France: OECD Publishing.

Ruiz-Dotras, E., & Llados-Masllorens, J. (2026). Investment Experience and Financial Vulnerability: The Role of Financial Literacy, Gender and Social Context. *Journal of Risk and Financial Management, 19*(5), 369.

van den Akker, M. M. L. H. (2025). The adaptive nudge framework: advancing ethical behavioural design in financial decision-making. *Journal of Social Impact in Business Research, 1*(2), 3-19.

Yadav, M. (2024). Behavioral biases of cryptocurrency investors: a prospect theory model to explain cryptocurrency returns. *Review of Behavioral Finance, 16*(4), 643-667.